

**Ks. EDWARD POŁOCZEK**

## **Z DZIEJÓW POLSKICH ŚPIEWNIKÓW KATOLICKICH NA ŚLĄSKU CIESZYŃSKIM — KANCYONAŁ I KSIĄŻKA MODLITEWNA NA CAŁY ROK Z 1865 ROKU**

W latach 1857 i 1858 ukazały się na Śląsku Cieszyńskim dwie edycje śpiewnika katolickiego na cały rok kościelny, opracowane przez ks. Antoniego Janusza, pt. *Praca codzienna, coroczna i całoroczna*. Śpiewnik ten zapoczątkował całą serię tego typu wydawnictw. Dla zdecydowanej większości z nich był on wzorem zarówno pod względem konstrukcji wewnętrznej, jak i repertuaru śpiewów i modlitw<sup>1</sup>. Jedynym w drugiej połowie XIX w. na Śląsku Cieszyńskim śpiewnikiem, który odszedł od tego wzorca, był anonimowo wydany zbiór, którego karta tytułowa brzmi: *Kancyonał i książka modlitewna na cały rok. Do nabożeństwa kościelnego i domowego* [Cieszyn 1865]. Drukiem i nakładem Karola Prochaski<sup>2</sup>. W niniejszym artykule scharakteryzujemy zawartość tego właśnie zbioru, przedstawimy jego powiązania z innymi podobnymi śpiewnikami, wyrazimy sugestie dotyczące autorstwa, a także ukażemy wpływ kancjonału na kolejne wydawnictwa śpiewników katolickich na Śląsku Cieszyńskim; w zawartości śpiewów i pieśni w omawianym kancjonałe zorientuje czytelnika aneks zamieszczony na końcu artykułu. Należy nadmienić, że kancjonał ten omówimy w kontekście śpiewników cieszyńskich wydanych do 1925 r. Tę cezurę czasową przyjęliśmy dlatego, że w 1925 r. papież Pius XI bullą *Vixdum Poloniae unitas* zmienił status kościelny Śląska Cieszyńskiego, włączając jego północną część do nowo utworzonej diecezji katowickiej. Decyzja Piusa XI była wynikiem postanowienia Konferencji Rady Ambasadorów z 1920 r., na mocy której ziemia cieszyńska została podzielona pomiędzy Czechy i Polskę<sup>3</sup>.

Dla uproszczenia nazewnictwa omawiany kancjonał będziemy określać jako KANCYONAŁ 1865. Ponieważ charakterystyka KANCYONAŁU 1865 zostanie dokonana głównie w porównaniu z II wydaniem *Pracy codziennej* (jako śpiewnika wcześniejszego i najbliższego czasowo interesującemu nas zbiorowi), również i ten śpiewnik będziemy sygnować skrótem — PRACA II.

### **I. OPIS ZEWNĘTRZNY**

Kancjonał ma wymiary 12,5 x 18,5 cm i liczy 1046 + XXVI stron. Wydanie zostało przyozdobione dużą liczbą rycin przedstawiających m.in. Pana Jezusa, Matkę Boską,

<sup>1</sup>Zob. E. Połoczek, *Z dziejów polskich śpiewników katolickich na Śląsku Cieszyńskim. Śpiewniki ks. Antoniego Janusza*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 23/24 (1990-91), s. 99-134.

<sup>2</sup>Omawiany zbiór znajduje się w Bibliotece KUŁ w Lublinie. Sygnatura 14783 I.

<sup>3</sup>J. Chlebowczyk, *Nad Olzą. Śląsk Cieszyński w wiekach XVIII, XIX i XX*, Katowice 1971, s. 140 n.; F. Szymiczek, *Walka o Śląsk Cieszyński w latach 1914-1920*, Katowice 1938, s. 162.

świętych, stacje drogi krzyżowej i tajemnice różańca. Wydanie jest edytorsko bardzo staranne.

## II. UKŁAD OGÓLNY

Repertuar śpiewnika został podzielony na dwie części: pieśniową i modlitewną, co jest w porównaniu z PRACĄ nowością na terenie Śląska Cieszyńskiego.

Układ części pierwszej (s. 1-426) powielił schemat zastosowany w PRACY II, tzn. kolejno zamieszczono pieśni związane z nabożeństwem codziennym (pieśni poranne, przy pracy, wieczorne i śpiewy łączące się z Mszą św.), następnie śpiewy na poszczególne okresy i święta roku kościelnego, pieśni przygodne i używane w czasie liturgii żałobnej. Charakterystyczne jest, nie spotykane w innych śpiewnikach cieszyńskich, uszeregowanie nabożeństw do świętych nie w układzie chronologicznym roku kościelnego, ale zgodnie z porządkiem alfabetycznym. Być może autor chciał w ten sposób ułatwić wiernym odnalezienie w kancjonał nabożeństwa do poszczególnych świętych. Pieśni maryjne zawierają przy tym uwagi dotyczące ich funkcjonowania.

W przypadku nabożeństw do świętych układ alfabetyczny został dwukrotnie zakłócony (może na skutek pomyłki w druku), bowiem dzień św. Jacka umieszczono przed św. Filomeną, zaś uroczystość Wszystkich Świętych — przed św. Szczepanem.

Część druga (s. 427-1046), zatytułowana „Książka modlitwena na cały rok”, zawiera litanie, nieszpory, psalmy nie wchodzące w skład godzin brewiarzowych, godzinki, koronki, różańce, Anioł Pański, nabożeństwo przy jutrzni Bożego Narodzenia, dwie pieśni w czasie drogi krzyżowej, dwie pieśni pasyjne, gorzkie żale oraz pieśń podczas I Komunii św. dzieci. Zamieszczenie w tej części kancjonału pieśni pasyjnych było podyktowane prawdopodobnie chęcią wprowadzenia wiernych w nabożeństwo ku czci Chrystusa cierpiącego, umieszczenie zaś pieśni i modlitw pierwszokomunijnych obok siebie ułatwiałoby dzieciom przeżycie tej uroczystości.

KANCYONAŁ 1865 został zaopatrzony w Rejestr pieśni (s. I-XIV) i nabożeństw (s. XIV-XXVI). Ponadto w formie 16-stronicowego dodatku z niezależną paginacją zamieszczono skrót nabożeństwa niespornego z psalmami w tłumaczeniu ks. J. Wujka.

## III. CHARAKTERYSTYKA ZAWARTOŚCI ŚPIEWÓW

Jak wspomnieliśmy, zawartość KANCYONAŁU 1865 zostanie ukazana w porównaniu z PRACĄ II. Przedstawiony w aneksie zestaw śpiewów KANCYONAŁU 1865 wykazuje w stosunku do PRACY II duże różnice repertuarowe. Różnice te ukazuje tabela 1. Zawiera ona następujące pozycje: tytuł działu śpiewów (działy występują w kolejności zastosowanej w KANCYONALE 1865), ogólną liczbę śpiewów danego działu, zamieszczonych w PRACY II i KANCYONALE 1865, liczbę śpiewów występujących zarówno w PRACY II, jak i KANCYONALE 1865, liczbę śpiewów, zamieszczonych w KANCYONALE 1865, a nie występujących jeszcze w PRACY II, liczbę śpiewów, które znajdują się w PRACY II, a nie zostały zamieszczone w KANCYONALE 1865. W tabeli 1 tytuły śpiewników zawężyliśmy do skrótów: Pr. II (drugie wydanie *Pracy codziennej*) i Kanc. 1865 (omawiany śpiewnik z 1865 r.).

Zarówno wykaz śpiewów (zob. aneks), jak i tabela 1 pozwalają stwierdzić, w jak dużym stopniu różnią się PRACA II i KANCYONAŁ 1865. Najbardziej uwidocznione jest to w tabeli 1 w rubrykach wykazujących liczbę śpiewów różnych dla obydwu kancjonałów. KANCYONAŁ 1865 zawiera bowiem 133 śpiewy, których nie zamieszcza PRACA II (z czego aż 86 nie ma w żadnym z tego typu śpiewników cieszyńskich do 1925 r.), natomiast nie spotykamy w nim 77 śpiewów, które znajdują się w PRACY II. Różnice repertuarowe wolno uznać za zaskakujące (zwłaszcza brak tak wielkiej liczby śpiewów zamieszczonych już w PRACY II), ponieważ ze względu na popularność kancjonału ks. Janusza autor KANCYONAŁU 1865 nie mógł go nie znać.

Rozszerzenie repertuaru omawianego śpiewnika widoczne jest przede wszystkim w

działach pieśni maryjnych, o świętych, przygodnych i porannych, a także litanii i niesporów.

W grupie 78 pieśni maryjnych znajduje się 36 nie widniejących w repertuarze PRACY II (z czego aż 17 spotykamy do 1925 r. wyłącznie w KANCYONALE 1865), zaś 9 nie uwzględniono w KANCYONALE 1865. Wśród pieśni nowych zwraca uwagę 7 związanych z pielgrzymkami do ściśle określonych miejscowości: Piekar (2 pieśni), Rychnów i Tarnowa (w uwadze do pieśni „O jakoś piękna, panienko Piekarska” podaje się możliwość śpiewania jej w czasie pielgrzymki do Tuchowa, zamieniając słowo „Piekarska” na „Tuchowska”). Po raz pierwszy — i jedyny w śpiewnikach cieszyńskich do 1925 r. — pojawia się pieśń „Bogurodzica Dziewica”. Pieśni tej nie włączyli do swoich śpiewników także T. Klonowski i K. Piekoszowski, zamieszcza ją natomiast M.M. Mioduszeński, co sugerowałoby związanie autora KANCYONAŁU 1865 z terenem krakowskim.

Bardzo liczna jest grupa pieśni o świętych. Obejmuje ona 58 pozycji, z czego 25 nie widnieją w PRACY II (17. nie ma w żadnym innym śpiewniku cieszyńskim do 1925 r.), zaś 3 znajdują się wyłącznie w PRACY II. Pieśni te w KANCYONALE 1865 wprowadzają 12. świętych, z których tylko dwoje nie jest związanych bezpośrednio z Polską (św. Cecylia i św. Florian), zaś pozostałych 10. — Cyryl i Metody, Jacek, Jan z Dukli, Jan Kanty, Kazimierz, Kunegunda, Stanisław Kostka, Szymon z Lipnicy i Wojciech — odegrali w historii Kościoła w Polsce wielką rolę. Fakt umieszczenia tych świętych w kancynie można interpretować jako wyraźną próbę związania wiernych Śląska Cieszyńskiego z innymi terenami Polski.

W kontekście żywotności kultu św. Jana Nepomucena na ziemi cieszyńskiej pominięcie dwóch pieśni do tego świętego wydaje się świadczyć o niepełnej znajomości form poobożności ludowej tego terenu przez autora śpiewnika.

Wśród 27 pieśni przygodnych zamieszczonych w KANCYONALE 1865 znajduje się 11 nie występujących w PRACY II (osiem z nich nie pojawia się w żadnym innym śpiewniku cieszyńskim do 1925 r.). Pierwszy raz spotykamy tu m.in. pieśń za panującego „Zachowaj Boże nam ojca ludu”. O istniejącym już wtedy problemie nadużywania alkoholu mówi pieśń zachęcająca do trzeźwości i wstrzeмиęźliwości „Zrzeczmy się, zrzeczmy nałogu obmierzłego”. Do wspomnianych już pieśni pielgrzymkowych maryjnych należy dołączyć znajdującą się w grupie pieśni przygodnych „W drogę pokoju wszelkiej szczliwości”.

Dwukrotnie większy w porównaniu z PRACĄ II jest repertuar litanii, który osiąga liczbę 30. Z piętnastu nowych litanii osiem odnosi się do świętych (Antoni Padeński, Barbara, Franciszek Ksawery, Ignacy Loyola, Józef, Kazimierz, Michał Archanioł i Piotr Apostoł), cztery dotyczą tajemnic Bożych (o Krzyżu św., Opatrzności Boskiej, przemienieniu Pańskim i do Trójcy Przenajświętszej), dwie dotyczą Matki Boskiej (do NMP Bolesnej i Szkaplerznej), jedna ma charakter pokutny (litania skruszonego serca za grzechy).

W jeszcze większym stopniu rozszerzona jest liczba niesporów — z 6. w PRACY II do 18. w KANCYONALE 1865. Autor śpiewnika zamieścił cztery nieszpory niejako uzupełniające cykl nabożeństw na największe święta roku kościelnego, a mianowicie: na Nowy Rok, Trzech Króli. Wniebowstąpienie i Tróję Przenajświętszą. Wśród pozostałych ośmiu nowo wprowadzonych znajdują się nieszpory na NMP Anielską (przeznaczone również na dzień poświęcenia kościoła)<sup>4</sup> oraz na cześć świętych: Antoniego Padeńskiego, Michała Archanioła, Wszystkich Świętych, a także typu *de Communis* — w dzień św. Apostoła, Męczennika, Wyznawcy i Dziewicy. W przeciwieństwie do ks. Janusza autor KANCYONAŁU 1865 wprowadza do korpusu śpiewnika tłumaczenie

<sup>4</sup> Złączenie wspomnienia NMP Anielskiej (2 sierpnia) z poświęceniem kościoła ma swoje źródło w tradycji historycznej związanej ze św. Franciszkiem z Asyżu. Pochodzący z VI w. kościółek pod Asyżem został odnowiony przez św. Franciszka, a następnie konsekrowany 2 sierpnia. Dzień ten był obchodzony jako rocznica poświęcenia kościoła (mówiły o tym teksty mszalne). Później nadano temu świętu charakter maryjny — MB Anielskiej — ponieważ pod tym właśnie tytułem kościółek był poświęcony. Zob. P. Turbak, *Pójdź za mną. Modlitewnik zakonny*, Kraków 1957, s. 477 n.

Tabela 1

| Tytuł<br>działu<br>śpiewów            | Liczba śpiewów w poszczególnych działach |                    |                                       |                                                    |                                                                   |
|---------------------------------------|------------------------------------------|--------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
|                                       | w<br>Pr II                               | w<br>Kanc.<br>1865 | wspólnych<br>dla obydwu<br>śpiewników | nowych<br>w Kanc. 1865<br>w porównaniu<br>z Pr. II | nie zamieszco-<br>nych w Kanc.<br>1865 w porówna-<br>niu z Pr. II |
| 1                                     | 2                                        | 3                  | 4                                     | 5                                                  | 6                                                                 |
| Poranne <sup>a)</sup>                 | 8                                        | 9                  | 5                                     | 4                                                  | 1                                                                 |
| Przy pracy                            | 3                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | 1                                                                 |
| Wieczorne                             | 2                                        | 3                  | 1                                     | 2                                                  | 1                                                                 |
| Przed kazaniem                        | 4                                        | 4                  | 3                                     | 1                                                  | 1                                                                 |
| Po kazaniu                            | 2                                        | 4                  | 2                                     | 2                                                  | —                                                                 |
| Na pokropienie<br>przed Mszą św.      | 2                                        | 1                  | 1                                     | —                                                  | 1                                                                 |
| Przy wystawieniu<br>Najśw. Sakramentu | 4                                        | 4                  | 4                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Mszalne                               | 27                                       | 28                 | 26                                    | 2                                                  | 1                                                                 |
| Przy dawaniu błogo-<br>sławieństwa    | 16                                       | 15                 | 15                                    | —                                                  | 1                                                                 |
| Po błogosławieństwie                  | 3                                        | 3                  | 2                                     | 1                                                  | 1                                                                 |
| Przed nauką chrześci-<br>jańską       | 1                                        | 1                  | 1                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Po nauce chrześcijańskiej             | 1                                        | 1                  | 1                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Pokutne                               | 4                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | 2                                                                 |
| Podczas Komunii św. <sup>b)</sup>     | 4                                        | 3                  | 2                                     | 1                                                  | 2                                                                 |
| Adwentowe                             | 12                                       | 6                  | 6                                     | —                                                  | 6                                                                 |
| Na Boże Narodzenie <sup>c)</sup>      | 28                                       | 13                 | 12                                    | 1                                                  | 16                                                                |
| Na koniec roku                        | —                                        | 1                  | —                                     | 1                                                  | —                                                                 |
| Na Nowy Rok                           | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| W uroczystość Trzech<br>Króli         | 1                                        | 1                  | 1                                     | —                                                  | —                                                                 |
| O najśłodszym Imieniu<br>Jezus        | 3                                        | 3                  | 3                                     | —                                                  | —                                                                 |
| W dzień oczyszczenia<br>NMP           | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Na 40-godzinny odpust                 | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Na ostatki                            | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Na Popielec                           | 4                                        | 4                  | 3                                     | 1                                                  | 1                                                                 |
| Na Wielki Post <sup>d)</sup>          | 46                                       | 43                 | 42                                    | 1                                                  | 4                                                                 |
| Wielkanocne <sup>e)</sup>             | 13                                       | 12                 | 12                                    | —                                                  | 1                                                                 |
| Na dzień św. Marka                    | 3                                        | —                  | —                                     | —                                                  | 3                                                                 |
| Na Wniebowstąpienie<br>Pańskie        | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Na Zielone Świątki                    | 5                                        | 5                  | 5                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Na Boże Ciało                         | 23                                       | 23                 | 21                                    | 2                                                  | 2                                                                 |
| Do NMP                                | 51                                       | 78                 | 42                                    | 36                                                 | 9                                                                 |
| Do Serca Pana Jezusa                  | 5                                        | 5                  | 5                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Do Trójcy Św.                         | 4                                        | 5                  | 4                                     | 1                                                  | —                                                                 |
| O Opatrzności Boskiej                 | 7                                        | 7                  | 7                                     | —                                                  | —                                                                 |
| Przy poświęceniu<br>kościół           | 2                                        | 2                  | 2                                     | —                                                  | —                                                                 |
| O świętych Pańskich                   | 36                                       | 58                 | 33                                    | 25                                                 | 3                                                                 |
| Przygodne                             | 16                                       | 27                 | 16                                    | 11                                                 | —                                                                 |
| Pogrzebowe                            | 28                                       | 29                 | 25                                    | 4                                                  | 3                                                                 |
| Za dusze zmarłych                     | 10                                       | 7                  | 7                                     | —                                                  | 3                                                                 |
| O sędzie Pańskim                      | 1                                        | 1                  | 1                                     | —                                                  | —                                                                 |
| O rzeczach ostatecznych               | —                                        | 4                  | —                                     | 4                                                  | —                                                                 |
| Litanie                               | 15                                       | 30                 | 15                                    | 15                                                 | —                                                                 |
| Godzinki                              | 3                                        | 5                  | 3                                     | 2                                                  | —                                                                 |
| Różańce                               | 1                                        | 4                  | 1                                     | 3                                                  | —                                                                 |

| 1                    | 2  | 3  | 4  | 5  | 6  |
|----------------------|----|----|----|----|----|
| Nieszpory            | 6  | 17 | 5  | 12 | 1  |
| Psalmy <sup>a)</sup> | 37 | 25 | 24 | 1  | 12 |
| Kantyki              | 2  | 1  | 1  | —  | 1  |

<sup>a)</sup> Do śpiewów mszalnych dołączono polskie tłumaczenie liturgicznego tekstu „Gloria in excelsis Deo”.

<sup>b)</sup> Do liczby pieśni w KANCYONALE 1865 włączono śpiew podczas Komunii św. dzieci ze s. 614, znajdujący się w części modlitwnej kancjonału.

<sup>c)</sup> Dołączono tu nabożeństwo na jutrznię Bożego Narodzenia.

<sup>d)</sup> Do liczby pieśni KANCYONAŁU 1865 włączono śpiewy znajdujące się w części modlitwnej kancjonału (s. 496-500).

<sup>e)</sup> Dołączono tu Psalmy wielkanocne.

<sup>f)</sup> Różne wersje polskiego tłumaczenia *Magnificat* traktujemy tu jako jeden śpiew.

psalmów Karpińskiego, proponując tłumaczenie ks. Wujka w „Dodatku”. Można z tego wnosić, że wersja ks. Wujka była już w tym czasie wypierana ze śpiewu przez wersję Karpińskiego.

Wszystkie hymny nieszporne poprzedzono ich łacińskim incipitem. Ta wielka liczba nieszporów potwierdza szerokie uczestnictwo w tego typu nabożeństwach wiernych Śląska Cieszyńskiego.

Autor KANCYONAŁU 1865 ogranicza w sposób widoczny, w porównaniu z PRA-CĄ II, repertuar śpiewów i pieśni na Boże Narodzenie, adwent, za zmarłych i psalmów, oraz pomija zupełnie śpiewy na dzień św. Marka<sup>5</sup>.

Śpiewnik zawiera zaledwie 13 pieśni oraz jutrznię na Boże Narodzenie. Nie uwzględniono w nim 16. pieśni znajdujących się w PRACY II, dodając jedną, której w śpiewniku ks. Janusza nie ma — „Jezusa narodzonego wszyscy witajmy” (kolęda ta nie występuje w pozostałych kancjonałach cieszyńskich do 1925 r.). Tak wielkie ograniczenie repertuaru kolędowego było podyktowane być może tym, że pominięte pieśni były bardzo dobrze znane wiernym. Autor uzyskał przez to miejsce na inne pieśni, które były mniej znane, i uniknął w ten sposób częściowo zbytniego poszerzania objętości kancjonału.

Odnotowujemy drobną zmianę w tekście pieśni „Bóg się rodzi”. Ks. Janusz formułuje drugi wers jako „moc słabnieje”, natomiast w KANCYONALE 1865 przywrócono wersję autentyczną „moc truchleje”. Mogłoby to być nowym argumentem za pochodzeniem autora śpiewnika spoza terenu Śląska Cieszyńskiego, ponieważ wersja druga (oryginalna Karpińskiego<sup>6</sup>) spotykana jest w śpiewnikach innych regionów, jak u Miodusze-wskiego, Piekoszowskiego czy Klonowskiego. W śpiewnikach cieszyńskich przejmie ją dopiero ks. R. Tomanek w zbiorze *Nowy kancjonat oraz książka modlitwna* (wydanym w Cieszynie w 1909 r.) i utrzyma się ona już we wszystkich następnych śpiewnikach.

Pieśni adwentowych zawiera KANCYONAŁ 1865 sześć, zaś PRA-CĄ II — dwanaście. Również tutaj zwraca uwagę zmieniony incipit, który w śpiewniku ks. Janusza brzmi „Spuście już na ziemskie niwy”, zaś w omawianym śpiewniku „Spuście nam na ziemskie niwy”, tzn. tak, jak w kancjonałach Miodusze-wskiego, Piekoszowskiego i Klonowskiego (wersję tę przejmie ze śpiewników cieszyńskich dopiero *Śpiewnik kościelny* wydany w Polskiej Ostrawie w 1918 r.)

Spośród dziesięciu pieśni za zmarłych, zamieszczonych w PRACY II, w KANCYONALE 1865 spotykamy siedem. Charakterystyczne jest to, że opuszczone trzy są polskimi odpowiednikami łacińskich śpiewów liturgicznych za zmarłych i tylko Piekoszowski umieścić w swoim śpiewniku jedną z nich — „Boże Ojczy niebieski, litościwy Panie”.

<sup>5</sup> Pomijają je również Miodusze-wski, Piekoszowski i Klonowski, przy czym ten ostatni podaje obszerny komentarz liturgiczno-historyczny do obrzędów tego dnia.

<sup>6</sup> Zob. J. Krzyżanowski, *Moc truchleje... Kilka słów o kolędzie Franciszka Karpińskiego*, w: *Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru*, Warszawa 1977, s. 508; *Z głębokości. Antologia polskiej modlitwy poetyckiej*, oprac. A. Jastrzębski, A. Podsiad, Warszawa 1974, t. 1, s. 186.

KANCYONAŁ 1865 zawiera 25 psalmów, wśród nich jeden (ps. 24), którego nie spotykamy w PRACY II. Jest to psalm odmawiany w czasie pogrzebu. Kancjonał ks. Janusza jest bogatszy o 12 psalmów. W KANCYONALE 1865 pominięto liturgię pogrzebową dzieci, gdzie znajduje się sześć psalmów, cztery pominięte psalmy służą w PRACY II jako modlitwy przygodne (w jakiegokolwiek potrzebie, w czasie drożyzny i głodu, o deszcz i w czasie wojny), a trzy wchodzą w ramy modlitw porannych wyjętych z *Brewiarza* (ps. 118 jest tutaj wspólny z obrzędami pogrzebowymi dzieci).

Na koniec zwróćmy jeszcze uwagę na adnotacje, w jakie wyposażone zostały niektóre pieśni. Dotyczą one rzeczywistego lub rzekomego autorstwa, przeznaczenia śpiewów na określoną okazję, wyboru odpowiedniej melodii, odsyłają do pieśni zawartej w innym dziele lub wskazują na wielofunkcyjne znaczenie danej pieśni, czy wreszcie adnotacje te mają charakter uwag ascetycznych. Są to najczęściej krótkie informacje, które dla charakterystyki repertuaru mają duże znaczenie.

#### IV. MODLITWY

Część drugą KANCYONAŁU 1865 zatytułowano, jak już wspomniano, „Książka modlitewna na cały rok”. Można ją podzielić na dwie sekcje:

- nabożeństwa w domu,
- nabożeństwa w kościele.

Sekcja pierwsza zawiera pacierze poranne, medytacje, modlitwy na poszczególne dni tygodnia, przed i po posiłku oraz wieczorne. Włączono tu szereg aktów strzelistych. Podano także objaśnienia teologiczne o odpustach i rzeczach ostatecznych.

Sekcja nabożeństw w kościele obejmuje modlitwy w czasie Mszy św., nabożeństwa popołudniowe (nieszpory), sakrament pokuty i Najświętszy Sakrament Ciała i Krwi Pańskiej, a również nabożeństwa związane z rokiem liturgicznym.

Szeroko rozbudowane są teksty dotyczące Mszy św. Autor podaje trzy sposoby przeżywania Mszy św. Pierwszym są polskie tłumaczenia tekstów mszalnych, przy czym nowością jest podanie polskiego brzmienia słów konsekracji (jako drugi podaje ks. R. Tomanek w 1925 r. w szóstym wydaniu *Chwalcie Pana* w łączności z tekstem łacińskim). Dwa pozostałe sposoby zawierają stosowaną również w PRACY II metodę alegoryczną oraz modlitwy będące parafrazą tekstów mszalnych. Uzupełnieniem tego zestawu są znajdujące się jednak w dalszej partii śpiewnika modlitwy i rozważania przygotowujące do przyjęcia Komunii św. (również dla dzieci pierwszokomunijnych) oraz w czasie nawiązania Najśw. Sakramentu.

Nieszpory, jak już wspomniano, są bardzo szeroko rozbudowane.

Sakrament Pokuty poprzedzony został rozważaniem na temat przykazań Bożych i kościelnych oraz grzechu. Rozważania te uzupełniono tekstami wyjętymi z książki *Wianek duchowny*, psalmami 102 oraz pokutnymi, a także litanią skruszonego serca za grzechy.

Największą liczbę stron obejmują nabożeństwa związane z rokiem liturgicznym. Nabożeństwa te dotyczą zarówno poszczególnych tajemnic z życia Jezusa Chrystusa, jak również Matki Boskiej i świętych. Nie spotykane w innych śpiewnikach cieszyńskich jest tu podanie na każdy dzień, począwszy od 1 grudnia, wspomnień liturgicznych świętych łącznie z krótkimi życiorysami, a w niektórych przypadkach również modlitwami.

W ramy rocznego włączył autor kancjonału uwagi na temat pozostałych, nie wspomnianych jeszcze sakramentów. O sakramencie chrztu św. pisze w kontekście uroczystości Trzech Króli (uroczystość ta była jednym z terminów uroczystego sprawowania chrztu<sup>7</sup>), kapłaństwo i małżeństwo zostały omówione przed modlitwami przygodnymi, zaś namaszczenie chorych — w ramach nabożeństwa podczas choroby.

<sup>7</sup> Śladem udzielanego w tym dniu chrztu jest święcenie wody. Zwyczaj ten występuje tylko na Śląsku (od 1574 r.; nowy tekst wprowadzono w 1890 r.). Nie zna tego zwyczaju *Rytuał Piotrkowski* z 1631 r. Zob. *Agenda liturgiczna diecezji opolskiej*, Opole 1981, s. 107.

## V. AUTORSTWO

Jak to już zostało zasygnalizowane, KANCYONAŁ 1865 ukazał się anonimowo. Analiza repertuaru zbioru pozwala jednak na wysunięcie sugestii co do autorstwa tego śpiewnika. Wydaje się, że autor był związany ze środowiskiem Bielska. Tę myśl nasuwa fakt, że wśród śpiewów zamieszczonych wyłącznie w KANCYONALE 1865 aż dwanaście<sup>8</sup> spotykamy w skromnym repertuarowo, również anonimowo wydany, zbiorze *Wybór osobliwych nabożeństw*, którego druga edycja ukazała się w 1862 r. w Cieszynie i — co dla nas istotne — w Bielsku<sup>9</sup>. Szczególnie zdaje się podkreślać nasze przypuszczenie zamieszczenie w obydwu śpiewnikach szerokiej gamy niesporów. Dotyczy to głównie, znajdujących bardzo sporadycznie miejsce w śpiewnikach, niesporów określonych liturgicznie jako *Commune*.

Być może, autor KANCYONAŁU 1865 był związany z zakonem jezuitów. Przemawia za to wyraźne akcentowanie świętych wywodzących się z tego właśnie zakonu. Śpiewnik zawiera bowiem nie spotykane w żadnym kancjonale cieszyńskim (nie licząc wspomnianego *Wyboru osobliwych nabożeństw*) litanie o św. Ignacym Loyoli i św. Franciszku Ksawerym oraz pojawiające się dopiero pod koniec XIX w. nabożeństwo do św. Stanisława Kostki. O duchowości jezuickiej może świadczyć kształtowanie pobożności opartej na roku kościelnym (np. wspomniany duży repertuar niesporów, ukazywanie świętych jako wzoru życia i silnie podkreślony kult Matki Boskiej)<sup>10</sup>.

## VI. ZNACZENIE KANCYONAŁU

KANCYONAŁ 1865, chociaż bardzo bogaty w śpiewy i nabożeństwa, nie wszedł w sposób znaczący do użytku wiernych na Śląsku Cieszyńskim. Świadczy o tym tylko jedna edycja tego śpiewnika. Przyczyną było z pewnością z jednej strony przywiązanie Polaków Śląska Cieszyńskiego do rozpowszechnionej już PRACY ks. Janusza, a z drugiej duże różnice repertuarowe istniejące pomiędzy tymi kancjonalami. Wiele śpiewów zaproponowanych przez autora KANCYONAŁU 1865 mogło być odczuwane jako obce, skoro w trzecim wydaniu *Pracy codziennej* z 1868 r.<sup>11</sup> spośród wspomnianych 133. śpiewów nowych znajdujemy zaledwie dwadzieścia dwa.

Bardzo wyraźne są próby propolskiego ukierunkowania kancjonala, co było zgodne z tendencjami żywymi już wówczas na Śląsku Cieszyńskim. Wskazaliśmy również na związek autora KANCYONAŁU 1865 z innym regionem — najprawdopodobniej krakowskim, co dodatkowo tłumaczy intencje repertuarowe.

Mimo odrębności w stosunku do pozostałych śpiewników cieszyńskich KANCYONAŁ 1865 stanowi poprzez swój repertuar bardzo cenną pozycję wśród polskich śpiewników katolickich na Śląsku Cieszyńskim.

<sup>8</sup> Są to dwie pieśni: „Głos żałośny zanośmy do tronu wiecznej chwały” i „Brzmi w sercu trwożą”, dwie litanie: o św. Ignacym Loyoli i św. Franciszku Ksawerym oraz osiem niesporów: na dzień św. Antoniego Padewskiego, Najśw. Maryi Panny Anielskiej i poświęcenie kościoła, Wszystkich Świętych, św. Michała, tzw. *Commune* na dzień Apostoła, Męczennika, Wyznawcy i Panny.

<sup>9</sup> Warto nadmienić, że w trzecim wydaniu *Pracy codziennej, corocznej i całorocznej* (opracowanym przez ks. Jana Żmijkę i wydany w 1868 r. pod tytułem *Kancyonał katolicki i razem Książka modlitewna*) autor zamieścił — być może zainspirowany KANCYONAŁEM 1865 — niektóre śpiewy i modlitwy używane w okolicy Bielska.

<sup>10</sup> M. Bednarz, *Jezuici a religijność Polska (1565-1964)*. „Nasza Przyszłość” 20 (1964), s. 202 n.

<sup>11</sup> Jak wspomnieliśmy w przypisie 9., ukazało się ono pod zmienionym tytułem i było autorstwa ks. Jana Żmijki.

## ANEKS PIĘŚNI I ŚPIEWÓW ZAMIESZCZONYCH W KANCYONALE 1865

Aneks ma na celu przedstawić wszystkie pieśni i śpiewy znajdujące się w KANCYONALE 1865. Aby uzyskać obraz ilościowy repertuaru śpiewnika, stosujemy numerację ciągłą ujmując kolejne cyfry w nawias kwadratowy (w zbiorze taka numeracja nie istnieje). Obok tytułów działów podaliśmy w nawiasie okrągłym liczbę śpiewów w danym dziale, co ułatwia orientację w ilości śpiewów o zbliżonej tematyce (autor KANCYONALE 1865 prowadzi oddzielną numerację rzymską pieśni w każdym z działów, którą w naszym zestawieniu pomijamy). Liczby w nawiasach okrągłych, podane po incipitach, wskazują na liczbę zwrotek w poszczególnych pieśniach. Dla uwypuklenia najbardziej znaczących różnic repertuarowych w stosunku do innych kancjonałów cieszyńskich pieśni i śpiewy pojawiające się po raz pierwszy w KANCYONALE 1865 zaznaczyliśmy tłustym drukiem, te zaś, które występują wyłącznie w tym zbiorze — kursywą. W ukazywanej przez nas zawartości śpiewnika zachowaliśmy oryginalne nazewnictwo.

|                                                                  |       |
|------------------------------------------------------------------|-------|
| Pieśni poranne (9)                                               |       |
| [1] Bogu chwałę zaśpiewajmy (8)                                  | s. 1  |
| [2] <b>Gdy mię ranna zorza budzi</b> (6)                         | s. 2  |
| [3] Gdy na nowo słońce wschodzi (4)                              | s. 2  |
| [4] Gdy się ze snu zrywam (23)                                   | s. 2  |
| [5] Kiedy ranne wstają zorze (5)                                 | s. 4  |
| [6] Minęła nocna godzina (7)                                     | s. 4  |
| [7] <i>Oto ze snu ocuceni</i> (3)                                | s. 4  |
| [8] Wielbij duszo moja Pana, wielbij Go przez cały dzień (6)     | s. 5  |
| [9] Z całego serca swego (7)                                     | s. 6  |
| Pieśni przy pracy (2)                                            |       |
| [10] Bóg Stwórca przykazał, że na kawałek chleba (9)             | s. 7  |
| [11] Boże, z Twoich rąk żyjemy (4)                               | s. 8  |
| Pieśni wieczorne (3)                                             |       |
| [12] <i>Ojciec niebieski, przy końcu dnia tego</i> (9)           | s. 8  |
| [13] <i>W majestacie nieskończony</i> (3)                        | s. 9  |
| [14] Wszystkie nasze codzienne sprawy (4)                        | s. 10 |
| Pieśni przed kazaniem (4)                                        |       |
| [15] Duszo moja słuchaj Pana (3)                                 | s. 10 |
| [16] <i>O Jezu, słowa Twego słuchać serdecznie pragniemy</i> (3) | s. 10 |
| [17] Pochodnią jest słowo Twoje (3)                              | s. 11 |
| [18] W Imię Ojca, w Imię Syna (5)                                | s. 11 |
| Pieśni po kazaniu (4)                                            |       |
| [19] <i>Boże dobrotliwy, raczyłeś nam objawić</i> (2)            | s. 12 |
| [20] Błogosławieni są, którzy słowa Bożego (3)                   | s. 12 |
| [21] Chwała Tobie, o Boże nasz (4)                               | s. 12 |
| [22] <i>Już Twoja mowa święta</i> (1)                            | s. 13 |
| Na Asperges me (1)                                               |       |
| [23] Pokropisz hyzopem Panie (3)                                 | s. 13 |
| Przy wystawieniu Najświętszego Sakramentu (4)                    |       |
| [24] I my także na kolana (1)                                    | s. 14 |
| [25] Witaj ofiaro zbawienia (2) <sup>12</sup>                    | s. 14 |
| [26] Pozdrowiona bądź Hostya przewielebna (1)                    | s. 14 |
| [27] Przed Tobą Jezusie Chryste (1)                              | s. 14 |
| Pieśni mszalne (28)                                              |       |
| [28] Boże, o jakieś wielebny <sup>13</sup>                       | s. 15 |
| [29] Boże Ojcie, Tyś z miłości                                   | s. 17 |

<sup>12</sup> Podano również w równoległej kolumnie łaciński tekst „O salutaris Hostia”.

<sup>13</sup> Przy żałobnej Mszy św.



|      |                                                                  |       |
|------|------------------------------------------------------------------|-------|
| [30] | Boże Sędzio sprawiedliwy <sup>14</sup>                           | s. 20 |
| [31] | Boże Stwórco nasz, Panie                                         | s. 21 |
| [32] | Co na górze Kalwaryi                                             | s. 24 |
| [33] | Co nam nakazuje nasza wiara                                      | s. 28 |
| [34] | Duchu Święty prawdziwy                                           | s. 29 |
| [35] | <i>Ja grzeszny człowiek spowiadam się Tobie</i>                  | s. 32 |
| [36] | Jezu, któryś trzy godziny                                        | s. 33 |
| [37] | Na kolana padajcie                                               | s. 35 |
| [38] | Na Twe słowo się zbliżamy                                        | s. 39 |
| [39] | Nieogarniony całym światem Boże                                  | s. 41 |
| [40] | Nuż wszyscy prawowierni                                          | s. 43 |
| [41] | O Boże przedwieczny <sup>15</sup>                                | s. 46 |
| [42] | O Marya, Ty ucieczko nasza <sup>16</sup>                         | s. 48 |
| [43] | Przed majestat Twój rzuceni                                      | s. 50 |
| [44] | Przed Tobą upadamy                                               | s. 53 |
| [45] | Przy obchodzie... Twego <sup>17</sup>                            | s. 56 |
| [46] | Przy tej Boskiej ofierze                                         | s. 59 |
| [47] | Święta myśl jest modlić się tu za wiernego <sup>18</sup>         | s. 61 |
| [48] | Tobie Boże wznosim pienia, co mieszkasz na Syonie <sup>19</sup>  | s. 63 |
| [49] | <i>U podnóżka Twych ołtarzy Panie</i>                            | s. 65 |
| [50] | Weselmy się chrześciance                                         | s. 67 |
| [51] | Wszyscy przytomni słuchajcie <sup>20</sup>                       | s. 69 |
| [52] | Z pokłonem upadniemy                                             | s. 71 |
| [53] | Z pokorą upadamy                                                 | s. 72 |
| [54] | Żalem zdjęty wyznawa swe winy                                    | s. 76 |
| [55] | Zbliżajmy się przed tron Pana                                    | s. 78 |
|      | Pieśni przy dawaniu błogosławieństwa (15)                        |       |
| [56] | Boże wszystkie stworzenia (7)                                    | s. 80 |
| [57] | Chwalmy ten nieskończony (6)                                     | s. 80 |
| [58] | Chwalimy Cię, Wykupicielu nasz (4)                               | s. 81 |
| [59] | Kłaniam się Tobie przedwieczny Boże (5)                          | s. 81 |
| [60] | Poklękni na kolana tu duszo bogobojna (7)                        | s. 82 |
| [61] | Sław języku chwalebne <sup>21</sup>                              | s. 82 |
| [62] | Spojrzyj [sic] z nieba wysokiego (2)                             | s. 83 |
| [63] | Święty Boże, Święty mocny, Święty a nieśmiertelny (1)            | s. 83 |
| [64] | Święty, Święty, Święty! Święty Jezus Święty (1)                  | s. 84 |
| [65] | Święty, Święty, Święty! Bóg nasz niepojęty (1) <sup>22</sup>     | s. 84 |
| [66] | Święty, Święty, Święty! Święty Pan Bóg święty (10) <sup>23</sup> | s. 84 |
| [67] | Ty wszechmocny Panie (3)                                         | s. 85 |
| [68] | W Majestacie na niebieskim tronie (5)                            | s. 85 |
| [69] | W Sakramencie utajony (3)                                        | s. 86 |
| [70] | W świętej Hostyi ukryty Boże (2)                                 | s. 86 |
|      | Pieśni po błogosławieństwie (3)                                  |       |
| [71] | Bądź pochwalon na wieki nieśmiertelny Panie (5)                  | s. 86 |
| [72] | <i>Boże Ojcie bądź miłościw mnie grzesznemu (1)</i>              | s. 87 |
| [73] | Chwała bądź Bogu w Trójcy Jedynemu (3)                           | s. 87 |

<sup>14</sup> Przy żałobnej Mszy św.<sup>15</sup> Przy żałobnej Mszy św.<sup>16</sup> W uroczystości NMP i w soboty.<sup>17</sup> Na uroczyste dnie NMP.<sup>18</sup> Przy żałobnej Mszy św.<sup>19</sup> Przy żałobnej Mszy św.<sup>20</sup> Przy Mszy św. na Wielki Czwartek.<sup>21</sup> W dwu równoległych kolumnach podano tekst łaciński „Pange lingua” i „Sław języku chwalebne”.<sup>22</sup> Pieśń tę podano jako alternatywną do pieśni nr 66.<sup>23</sup> Pieśń tę podano jako alternatywną do pieśni nr 65.

- Pieśń przed nauką chrześcijańską (1)  
 [74] Gdy teraz będziemy (3) s. 87
- Pieśń po nauce chrześcijańskiej (1)  
 [75] Boże źródło [sic!] wszelkiej światłości (2) s. 88
- Pieśni pokutne (2)  
 [76] Straszliwego majestatu Panie (7) s. 88  
 [77] Przed oczy Twoje, Panie, winy nasze składamy<sup>24</sup> s. 89
- Pieśń przed Komunią (1)  
 [78] Do Ciebie się Jezu Panie (5) s. 90
- Pieśń po Komunii (1)  
 [79] Jużemy Twemi działkami (4) s. 90
- Pieśni Adwentowe (6)  
 [80] Archanioł Boży Gabriel (11) s. 91  
 [81] Już przyjdzie Pan Zbawiciel nasz (4) s. 92  
 [82] Po upadku człowieka grzesznego (11) s. 92  
 [83] Spuśćcie nam na ziemskie niwy (6) s. 93  
 [84] Spuśćcie łaskawe niebios (8) s. 94  
 [85] Zdrowaś bądź Marya niebieska lilia (12) s. 95
- Pieśni na Boże Narodzenie (13)  
 [86] Anioł pasterzom mówił (7) s. 96  
 [87] Bóg się rodzi, moc truchleje (5) s. 97  
 [88] Dzieciatko się narodziło, narodziło (4) s. 97  
 [89] Gloria, gloria wykrzykujcie (4) s. 98  
 [90] *Jezusa narodzonego wszyscy witajmy* (5) s. 98  
 [91] Już pochwalmy Króla tego (2) s. 99  
 [92] Kiedy król Herod królował (18) s. 99  
 [93] Mamę przyjaciela, Chrysta Zbawiciela (8) s. 100  
 [94] Narodził się Jezus Chrystus, bądźmy weseli (5) s. 101  
 [95] Narodził się Chrystus Pan (6) s. 101  
 [96] Syn Boży się nam narodził (9) s. 102  
 [97] Tryumfy Króla niebieskiego (5) s. 102  
 [98] W Betleem mieście Jezus się narodził (5) s. 103
- Pieśń na koniec roku (1)  
 [99] *Dziś koniec roku zeszłego* (4) s. 103
- Pieśni na nowy rok (2)  
 [100] Nie tak bystro płynie rzeka (9) s. 104  
 [101] Syn Boży z nieba nam dany (17) s. 105
- W uroczystość św. Trzech Króli (1)  
 [102] Gdy Marya porodziła (10) s. 106
- O najśłodszym Imieniu Jezusowym (3)  
 [103] Jezu słodkie pamiętanie (33) s. 107  
 [104] Najśłodszy Jezu dla Imienia Twego (6) s. 109  
 [105] Pochwalon bądź Pan Jezus (9) s. 110
- W dzień oczyszczenia Najśw. Maryi Panny (2)  
 [106] Chwała Bogu w wysokości z niniejszej uroczystości (10)<sup>25</sup> s. 111  
 [107] Dzisiaj wszedłszy do kościoła (9) s. 112
- Pieśni na 40-godzinny odpust (2)  
 [108] Dziś ja przychodzę Jezu ku Tobie (6) s. 113  
 [109] Nieskończona, najśliczniejsza Jezu miłości (12) s. 113
- Pieśni na ostatki (2)  
 [110] Czemuż świat wojuje, próżnej chwale służy (8) s. 115  
 [111] Wale marny świecie, wale ci śpiewam (12) s. 115
- Pieśni na dzień popielcowy (4)  
 [112] *Posypmy głowy popiołem* (6) s. 117

<sup>24</sup> Śpiew posiada tytuł: „Prośba Urbana VIII Papieża w każdym utrapieniu”.

<sup>25</sup> W KANCYONALE 1865 uwaga: „Podczas święcenia gromnic”.

|       |                                                                                   |        |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------|--------|
| [113] | Racz ku nam Boże skłonić swoje uszy (9)                                           | s. 117 |
| [114] | Ukrzyżowany Jezusie Panie (14)                                                    | s. 118 |
| [115] | Wisi na krzyżu Pan Stwórca nieba (7)                                              | s. 119 |
|       | Pieśni postne do Pana Jezusa (43)                                                 |        |
| [116] | Ach mój Jezu, jak Ty klęczysz w ogroju zakrwawiony (7)                            | s. 119 |
| [117] | Ach pójďte chrześcianie pozdrowić krzyż święty (20)                               | s. 120 |
| [118] | Chorągiew Króla wiecznego (7)                                                     | s. 121 |
| [119] | Chrześcianie przystępujcie (21)                                                   | s. 123 |
| [120] | Gdy wieczerez w dzień prazników (7)                                               | s. 125 |
| [121] | Jaka żałość a truchliwość już przenika serce me (17)                              | s. 126 |
| [122] | Jezu Chryste Panie miły (5)                                                       | s. 127 |
| [123] | Jezu na krzyżu rozpięty (3)                                                       | s. 128 |
| [124] | Jezusie pełny boleści (22)                                                        | s. 128 |
| [125] | <i>Idąc w przykrą górę krzyżem przywalony</i> (11)                                | s. 130 |
| [126] | Już Chrystus życie zakończył (5)                                                  | s. 131 |
| [127] | Już ma być zamordowany (13)                                                       | s. 132 |
| [128] | Jużem dość pracował dla ciebie człowiecze (16)                                    | s. 133 |
| [129] | Już zdejmują martwe z krzyża Jezusowe Ciało (7)                                   | s. 135 |
| [130] | Krzyżu święty nadewszystko [sic] (16)                                             | s. 135 |
| [131] | Lament serdeczny w mem sercu zawsze trwa bez odmiany (8)                          | s. 137 |
| [132] | Ludu, mój ludu, cóżem ci uczynił (12)                                             | s. 138 |
| [133] | Na Jezusa mękę srogą (8)                                                          | s. 139 |
| [134] | Niechaj będzie cześć, chwała Zbawicieli Tobie (6)                                 | s. 140 |
| [135] | Niech wszystkich wiernych oczy dziś gorzkie łzy leją (6)                          | s. 140 |
| [136] | O duszo prawowierny (12)                                                          | s. 141 |
| [137] | O duszo wszelka nabożna (10)                                                      | s. 142 |
| [138] | O gdybyś wiernie uważał u siebie (34)                                             | s. 142 |
| [139] | O grobie chwalebny, oto nieśmiertelny (9)                                         | s. 145 |
| [140] | Ogrodzie oliwny, widok w tobie dziwny (39)                                        | s. 146 |
| [141] | Ojcie Boże wszechmogący (50)                                                      | s. 150 |
| [142] | O serce kamienne, rozpomnij się (5)                                               | s. 154 |
| [143] | O święty Jezu, cóżes Ty przewinił (18)                                            | s. 155 |
| [144] | Płaczcie anieli, płaczcie duchy święte (27) <sup>26</sup>                         | s. 156 |
| [145] | Podziękujmyż Chrystu Panu (7)                                                     | s. 159 |
| [146] | Pozwól mi Twe męki śpiewać (8)                                                    | s. 160 |
| [147] | Przystąpcie bliżej grzesznicy (15)                                                | s. 160 |
| [148] | Raczyłeś gorzką śmiercią Jezu umierać (8)                                         | s. 163 |
| [149] | Rozmyślajmy dziś wierni chrześcianie, jako Pan Chrystus cierpiał za nas rany (13) | s. 164 |
| [150] | Smutny czas niniejszy uważaj człowiecze (6)                                       | s. 165 |
| [151] | Ty, któryś gorzko na krzyżu umierał (5)                                           | s. 166 |
| [152] | Tysiąckroć bądź pozdrowiony, o krzyżu przeświety (12)                             | s. 166 |
| [153] | Umarł, ach umarł Jezus ukochany (11)                                              | s. 168 |
| [154] | Uważ pobożny człowiecze u siebie (29)                                             | s. 169 |
| [155] | Wspominajmy Boże słowa (15) <sup>27</sup>                                         | s. 171 |
| [156] | Zawitaj ukrzyżowany (12)                                                          | s. 172 |
| [157] | Zbliżam się k'Tobie Jezu mój kochany (5)                                          | s. 173 |
| [158] | Z nieba zesłany Syn Boga żywego (18)                                              | s. 174 |
|       | Pieśni wielkanocne (12)                                                           |        |
| [159] | Chrystus zmartwychwstan jest (11)                                                 | s. 175 |
| [160] | Pan Chrystus zmartwychwstał ninie (4)                                             | s. 176 |
| [161] | Przez Twoje święte zmartwychpowstanie (1)                                         | s. 176 |
| [162] | Przy tem Baranka jedzeniu (15)                                                    | s. 177 |

<sup>26</sup> W kancjonale uwaga: „U grobu Pana Jezusa”.

<sup>27</sup> W śpiewniku uwaga: „O siedmiu ostatnich słowach Pana Jezusa”.

|       |                                                         |        |
|-------|---------------------------------------------------------|--------|
| [163] | Radujmy się chrześcianie (15)                           | s. 178 |
| [164] | Raduj się z nieba Królowo, Alleluja (12)                | s. 179 |
| [165] | Te są cuda, które były (9)                              | s. 180 |
| [166] | Trzeciego dnia wstał Zbawiciel (20)                     | s. 181 |
| [167] | Wesel się Królowo Rajska Panno Marya (12)               | s. 182 |
| [168] | Wesoły nam dziś dzień nastał (17)                       | s. 183 |
| [169] | Zmartwychwstał Chrystus chwalebnie (14)                 | s. 184 |
| [170] | Zwycięzca śmierci, piekła i szatana (10)                | s. 185 |
|       | Pieśni na Wniebowstąpienie Pańskie (2)                  |        |
| [171] | Pan Jezus w niebo wstępuje (19)                         | s. 186 |
| [172] | Witaj, witaj dniu święty (5)                            | s. 187 |
|       | Pieśni na zielone Świątki (5)                           |        |
| [173] | Duchu Boży mieszkaj z nami (7)                          | s. 188 |
| [174] | Przybądź do nas gościu święty (6)                       | s. 188 |
| [175] | Przybądź Duchu Stworzycielu (7) <sup>28</sup>           | s. 189 |
| [176] | Skutek naszego Zbawienia dzisiaj Jezus dokonał (8)      | s. 190 |
| [177] | Zstąp Duchu przenajświętszy (5)                         | s. 191 |
|       | Pieśni na Boże Ciało (23)                               |        |
| [178] | <i>Bądźże pozdrowiona święta hostya</i> (50)            | s. 192 |
| [179] | Chwal Syonie Zbawiciela (14)                            | s. 194 |
| [180] | Oto chleb anielski żywy (4) <sup>29</sup>               | s. 196 |
| [181] | Jezu Baranku Boży (3)                                   | s. 197 |
| [182] | Jezu, Ciebie wyznawamy (12)                             | s. 197 |
| [183] | Jezu dobry Pasterzu (3)                                 | s. 198 |
| [184] | Jezu, któryś się narodził (3)                           | s. 199 |
| [185] | Jezu mój bądź pochwalony (7)                            | s. 199 |
| [186] | Kłaniam się Tobie przedwieczny Boże (6) <sup>30</sup>   | s. 200 |
| [187] | Niebo, ziemia, świat i morze (9)                        | s. 200 |
| [188] | O przenajświętsza hostya, niech Tobie ta processya (11) | s. 201 |
| [189] | O święta uczto, w której pożywamy (9)                   | s. 202 |
| [190] | Pójdźcie wszyscy chrześcianie (9)                       | s. 203 |
| [191] | Poklękaj na kolana o duszo Bogu wierna (17)             | s. 203 |
| [192] | Przed Twojego dziś ołtarza tronem (9)                   | s. 204 |
| [193] | Twoja cześć, chwała, nasz wieczny Panie (12)            | s. 205 |
| [194] | U drzwi Twoich stoję Panie (8)                          | s. 206 |
| [195] | Wesel się duszo wszelka (5)                             | s. 206 |
| [196] | Witaj Boże utajony (5)                                  | s. 207 |
| [197] | Witaj Jezu w tej świętości (9)                          | s. 208 |
| [198] | Z miłości Jezu zraniony (11)                            | s. 209 |
| [199] | Zanuć serce z radości (6)                               | s. 210 |
| [200] | Zróbcie Mu miejsce, Pan idzie z nieba (4)               | s. 211 |
|       | Pieśni do Najświętszej Maryi Panny (78)                 |        |
| [201] | Bądź pozdrowiona, Królowa niebieska (4)                 | s. 212 |
| [202] | Bądź pozdrowiona, o Marya (6)                           | s. 213 |
| [203] | <b>Bądź pozdrowiona, Panienko Marya</b> (8)             | s. 213 |
| [204] | Bogarodzica Dziewica (6)                                | s. 213 |
| [205] | <b>Boga Rodzico, przeczysta Panno</b> (6)               | s. 214 |
| [206] | <b>Boga Rodzico, Tyś świadkiem mej doli</b> (4)         | s. 215 |
| [207] | Ciebie my Matką Boga wszyscy wyznawamy (42)             | s. 215 |
| [208] | Ciebie na wieki wychwalać będziemy (5)                  | s. 218 |
| [209] | <b>Dnia każdego Boga mego</b> (8)                       | s. 219 |

<sup>28</sup> Podano w dwu równoległych kolumnach tekst łaciński „Veni Creator Spiritus” i polski „Przybądź Duchu Stworzycielu”.

<sup>29</sup> W dwu równoległych kolumnach podano tekst łaciński „Ecce panis angelorum” i polski „Oto chleb anielski żywy”.

<sup>30</sup> W porównaniu z pieśnią nr 59 tekst jest inny, począwszy od czwartej zwrotki.

|       |                                                                                        |        |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| [210] | Do kogóż się uciec mamy jako do Maryi (22)                                             | s. 220 |
| [211] | Gdyśmy przyszli do kościoła (23)                                                       | s. 221 |
| [212] | <i>Góra Synaj, jasno górska góra</i> (44)                                              | s. 223 |
| [213] | Gwiazdo morza głębokiego (7)                                                           | s. 227 |
| [214] | Gwiazdo morza, któraś Pana (6)                                                         | s. 227 |
| [215] | <b>Gwiazdo śliczna, wspaniała</b> (11)                                                 | s. 228 |
| [216] | <b>Idźmy, tulmy się jak dziatki</b> (6)                                                | s. 229 |
| [217] | Już Cię żegnam najmilszy Synu Chrystusie (14)                                          | s. 229 |
| [218] | <b>Królowa nieba, co na tronie wiecznym</b> (9) <sup>31</sup>                          | s. 231 |
| [219] | Kto się w opiekę odda Pannie świętej (5)                                               | s. 232 |
| [220] | Któż Matki Zbawiciela nie miłuje (14)                                                  | s. 233 |
| [221] | Marya, Marya nad słońce jaśniejsza (7) <sup>32</sup>                                   | s. 234 |
| [222] | Marya Obrona (13)                                                                      | s. 235 |
| [223] | <b>Matko niebieskiego Pana</b> (5)                                                     | s. 236 |
| [224] | <i>Matko Różańca żywego</i> (6) <sup>33</sup>                                          | s. 236 |
| [225] | <i>Matko Szkaplerza świętego</i> (5) <sup>34</sup>                                     | s. 237 |
| [226] | Mieszkańcy ziemi i wy, co niebiosy (18)                                                | s. 237 |
| [227] | <i>Nieba i ziemi Królowa</i> (4)                                                       | s. 239 |
| [228] | <b>Niebieskiego dworu Pani</b> (4)                                                     | s. 239 |
| [229] | <b>Nie opuszczaj nas, nie opuszczaj nas, Matko nie opuszczaj nas</b> (7) <sup>35</sup> | s. 240 |
| [230] | <b>Najświętsza Panno, w cudownym obrazie</b> (5)                                       | s. 240 |
| [231] | <i>O jakoś piękna panienko Piekarska</i> (7) <sup>36</sup>                             | s. 241 |
| [232] | Ocuć się ziemio (7)                                                                    | s. 242 |
| [233] | <b>O której berła ląd i morze słucha</b> (5)                                           | s. 243 |
| [234] | O Marya, Matko Boga (10)                                                               | s. 243 |
| [235] | O Marya moja radość (6)                                                                | s. 244 |
| [236] | O Marya, Twoja chwała po świecie słyń (7)                                              | s. 245 |
| [237] | <b>O Marya wspomnij na mnie</b> (26)                                                   | s. 246 |
| [238] | O Najświętsza Matko Boża (32)                                                          | s. 248 |
| [239] | <i>O niepokalana Marya</i> (9)                                                         | s. 250 |
| [240] | O Pani nasza uwielbiona (7)                                                            | s. 250 |
| [241] | <i>Placzkliwym duszom w czyśćcu pożarach</i> (6)                                       | s. 251 |
| [242] | Po tysiąckroć pozdrawiamy Ciebie (10) <sup>37</sup>                                    | s. 252 |
| [243] | Pod Twój płaszcz się uciekamy Matko Boska Marya (8)                                    | s. 253 |
| [244] | <i>Pozdrowiona bądź Królowa, o Marya</i> (10)                                          | s. 254 |
| [245] | <b>Przed Tobą kłękamy</b> (5)                                                          | s. 255 |
| [246] | Przed wieki wybrana Panno Marya (18)                                                   | s. 255 |
| [247] | <i>Róża Marya, piękność Marya</i> (16) <sup>38</sup>                                   | s. 257 |
| [248] | Salve Regina, zawitaj Królowa (8)                                                      | s. 258 |
| [249] | Serdeczna Matko, Opiekunko ludzi (7) <sup>39</sup>                                     | s. 259 |
| [250] | Sławna Matko Zbawiciela (3)                                                            | s. 260 |
| [251] | Smutek z łzami, płacz z pieśniami oświadczyć trzeba (7)                                | s. 260 |
| [252] | Spłyńcie dziś, spłyńcie wszech matek żale (7)                                          | s. 261 |
| [253] | Stała Matka boleściwa (26)                                                             | s. 262 |
| [254] | Szeroka łaska jest w ustach Twoich (14)                                                | s. 263 |

<sup>31</sup> W kancjonale podano w tytule domniemane autorstwo pieśni w uwadze: „Od świętego Kazi-  
mierza, królewicza polskiego ułożona”.

<sup>32</sup> W śpiewniku uwaga: „W dzień najświętszego Imienia Najśw. Maryi Panny”.

<sup>33</sup> W kancjonale uwaga: „Do Panny Maryi Różańcowej”.

<sup>34</sup> Pieśń posiada tytuł: „O Najśw. Pannie Maryi Szkaplerznej”.

<sup>35</sup> W kancjonale uwaga: „Do najśw. Maryi Panny o pocieszenie”.

<sup>36</sup> W śpiewniku podano w przypisach, że zamiast „Piekarska” można śpiewać: „Tuchowska”, „Rychwałdzka” itp.

<sup>37</sup> KANCYONAŁ 1865 określa tę pieśń jako „O Najśw. Pannie Maryi Wniebowziętej”.

<sup>38</sup> Pieśń przeznaczona do śpiewania przed poszczególnymi tajemnicami różańca.

<sup>39</sup> W śpiewniku uwaga, że jest to pieśń o najśw. Pannie Maryi Kalwaryjskiej.

|       |                                                                    |        |
|-------|--------------------------------------------------------------------|--------|
| [255] | Ty, któraś pięknie dni swoje skończyła (13)                        | s. 264 |
| [256] | Tysiąckroć bądź pozdrowiona o Marya, Marya (11) <sup>40</sup>      | s. 266 |
| [257] | Tysiąckroć bądź pozdrowiona, Królowa (13)                          | s. 267 |
| [258] | <i>Wieczna obrono ludzi utrapionych</i> (15) <sup>41</sup>         | s. 267 |
| [259] | Witaj Królowa nieba i Matko litości (6)                            | s. 269 |
| [260] | <i>Witaj Królowa nieba, witaj Matko litości</i> (11) <sup>42</sup> | s. 269 |
| [261] | Witaj kwieciami różańca Panno ozdobiona (8)                        | s. 270 |
| [262] | Witaj Matko uwielbiona <sup>43</sup>                               | s. 271 |
| [263] | <i>Witaj Matuchno cudowna</i> (23)                                 | s. 274 |
| [264] | <i>Witaj o Pani, niebieska Królowa</i> <sup>44</sup>               | s. 276 |
| [265] | <i>Witaj Pani niebieska, Marya Tarnowiecka</i> (12)                | s. 277 |
| [266] | Witaj święta i poczęta niepokalanie (8)                            | s. 277 |
| [267] | <i>Witaj witaj a zawitaj Panienko Piekarska</i> (19) <sup>45</sup> | s. 278 |
| [268] | <i>Wziętaś do nieba najłaskawsza Pani</i> (10) <sup>46</sup>       | s. 280 |
| [269] | <b>Za Matkę się udaj</b> (4)                                       | s. 281 |
| [270] | Z gór wiekuistych, z patryarchów Iona (7)                          | s. 281 |
| [271] | Z pomocą Boga milego (18)                                          | s. 282 |
| [272] | Żaden nie wie co jest łaska Marya, Marya, kto jej nie szukał (11)  | s. 284 |
| [273] | Żalodne kwilenie (13)                                              | s. 285 |
| [274] | Zawitaj Córko Ojca przedwiecznego (12) <sup>47</sup>               | s. 286 |
| [275] | <b>Zawitaj Matko Różańca świętego</b> (16) <sup>48</sup>           | s. 287 |
| [276] | <i>Zawitaj Marya Różańca świętego</i> (10) <sup>49</sup>           | s. 289 |
| [277] | <i>Zdrowaś bądź Marya, Matko miłościwa</i> (13)                    | s. 290 |
| [278] | <i>Zdrowaś Maryo Boga Rodzico</i> (13) <sup>50</sup>               | s. 291 |
|       | Pieśni do Pana Jezusa (9)                                          |        |
| [279] | Bądź pozdrowione Serce mego Pana (4)                               | s. 293 |
| [280] | Każda żyjąca dusza (8)                                             | s. 293 |
| [281] | O bezdenna miłości, Jezu mój kochany (9)                           | s. 294 |
| [282] | Skoro tylko wstaję z rana (33) <sup>51</sup>                       | s. 295 |
| [283] | Witaj krynico dobra wszelakiego (10) <sup>52</sup>                 |        |
|       | Pieśni do Trójcy Przenajświętszej (5)                              |        |
| [284] | Ciebie Boże chwalimy (12) <sup>53</sup>                            | s. 298 |
| [285] | Ciebie Boga chwalemy <sup>54</sup>                                 | s. 299 |
| [286] | Jeden w naturze, w Osobach troisty (9)                             | s. 301 |
| [287] | Trójca Bóg Ojciec (11) <sup>55</sup>                               | s. 302 |
| [288] | Z nami dziś niebiosa Stwórcę wystawiajcie (19)                     | s. 304 |
|       | Pieśni o Opatrzności Boskiej (7)                                   |        |
| [289] | Ach nieskończony Boże w swej szczodrocie (9)                       | s. 306 |
| [290] | Boże przedwieczny, Boże niezmierny (7)                             | s. 307 |
| [291] | Ciebie sławimy, Ciebie wielbimy (12)                               | s. 308 |

<sup>40</sup> Pieśń o najśw. Pannie Maryi Kalwaryjskiej.

<sup>41</sup> W kancjonale uwaga: „W utrapieniu”.

<sup>42</sup> Pieśń zatytułowana: „Pieśń pielgrzymujących”.

<sup>43</sup> Pieśń do Najśw. Maryi Panny Bolesnej.

<sup>44</sup> Pieśń o Matce Boskiej Rychwałdzkiej. W kancjonale nie ma numeracji zwrotek.

<sup>45</sup> W przypisie podano, że w miejsce „Piekarska” można śpiewać „Tuchowska” „Rychwałdzka”.

<sup>46</sup> Pieśń o Wniebowzięciu Najśw. Panny Maryi.

<sup>47</sup> Pieśń o niepokalanym Poczęciu Najśw. Panny Maryi.

<sup>48</sup> Pieśń o Najśw. Pannie Maryi Różańcowej.

<sup>49</sup> Pieśń o Najśw. Pannie Maryi Różańcowej.

<sup>50</sup> Pieśń ma uwagę: „Pieśń dawna do Boga Rodzicy”.

<sup>51</sup> Pieśń zaopatrzona w uwagę: „Nabożne pozdrowienie Pana Jezusa”.

<sup>52</sup> Pieśń z uwagę: „Do Serca Pana Jezusowego”.

<sup>53</sup> Pieśń ma tytuł: „Hymn św. Ambrożego”.

<sup>54</sup> Pieśń ma łaciński tytuł: „Te Deum laudamus”.

<sup>55</sup> Pieśń zaopatrzono w uwagę: „Pieśń katechizmowa, albo: Artykuły wiary świętej zamykające”.

- [292] Co się zamyślasz, sieroto stroskana (16) s. 308  
 [293] Kto się w opiekę poda Panu swemu (9) s. 310  
 [294] Szczęśliwy, kogo Opatrzność Boska (15) s. 311  
 [295] Wszechmocna mego Opatrzności Boga (16) s. 312  
     Pieśń anielskie (1)  
 [296] Chwała Bogu w wysokości, a na tej ziemskiej niskości s. 313  
     Pieśni przy poświęceniu kościoła (2)  
 [297] Celny kamień za fundament (5) s. 314  
 [298] Niezmierny w dobroci Panie (7) s. 315  
     Pieśni o świętych pańskich (58)  
     O św. Alojzym (1)  
 [299] Słyszysz Alojzy między narodami (3) s. 316  
     Do św. Anioła Stróża (3)  
 [300] *Aniele coś mi dany* (3) s. 316  
 [301] Bądź pozdrowiony Aniele sławny (14) s. 316  
 [302] Cześć winną Tobie, Strózu mój Aniele (6) s. 318  
     O św. Annie (4)  
 [303] Ach ja zasmucony (9) s. 318  
 [304] *Jam sobie wywołał za obronę babkę Chrysta Pana* (27) s. 319  
 [305] *Już przed Tobą upadamy Anno święta i cudowna* (11) s. 322  
 [306] Witaj Pani, Matko Matki Jezusa Pana (8) s. 323  
     O św. Antonim Padewskim (3)  
 [307] *Antoni dziwo cudu Bożego* (3) s. 324  
 [308] Tryumfuj niebo z gością tak zacnego (10) s. 324  
 [309] *Wszechmocności Boga w Trójcy jedyne* (11) s. 325  
     O św. Barbarze (1)  
 [310] Barbaro święta, perło Jezusowa (10) s. 326  
     O św. Bartłomieju (1)  
 [311] Apostolskie prace, trudy (10) s. 327  
     O św. Cecylii (1)  
 [312] *Na organach Cecylia wielbi Boga i Marya* (4) s. 328  
     O św. Cyrylu i Metodym (1)  
 [313] **Święci Cyrylu, Metody** (11) s. 312  
     O św. Jacku (1)  
 [314] Wesole niebo z radości wykrzyka (4) s. 329  
     O św. Filomenie (1)  
 [315] Cudo zacne i wspaniałe ucho zabrzmiało (9) s. 330  
     O św. Floryanie (1)  
 [316] *O Matko nasza Kościele* (13) s. 331  
     O św. Franciszku Serafickim (1)  
 [317] Kiedy świat leżał w grzechach zestarzały (9) s. 332  
     O św. Jadwidze (1)  
 [318] Zaczniście słać Jadwigę księżniczkę (10) s. 333  
     O św. Janie Chrzycielu (1)  
 [319] Ciebie cnej Elżbiety wielki synu (12) s. 334  
     O św. Janie z Dukli (1)  
 [320] *Przebłogosławiony Janie* (3) s. 335  
     O św. Janie Ewangelście (1)  
 [321] Abyśmy zawsze wzorem twych czcicieli (14) s. 335  
     O św. Janie Kantym (2)  
 [322] *Pójdźmy z ochotą, wychwalajmy Pana* (13) s. 337  
 [323] *Przezacna perło w niebieskiej koronie* (21) s. 338  
     O św. Janie Nepomucenie (3)  
 [324] *Będąc osławiony przez ludzkie języki* (5)  
 [325] Ciebie chwalimy, wiekuisty Panie (8) s. 340  
 [326] O serce me, święty Janie (12) s. 341  
     O św. Janie Sarkandrze (1)

- [327] *Błogosławiony Sarkandrze, Ty w Ołomuńskiej katedrze* (28) s. 342  
     O św. Józefie (3)
- [328] *Ja wasz sercem jestem cały* (4) s. 344
- [329] *Józefie święty z domu królewskiego* (13) s.344
- [330] *Ten, co go wierni dziś chwalą w kościele* (4) s. 346  
     O św. Katarzynie, męczennicze (1)
- [331] *Cześć oddawamy świętej Katarzynie* (13) s. 346  
     O św. Kazimierzu (1)
- [332] **Kazimierzu przewyborny** (10) s. 347  
     O św. Kunegundzie (1)
- [333] *Drogi klejnocie narodu naszego* (4) s. 348  
     O św. Małgorzacie (1)
- [334] *Małgorzato cna dziewico* (5) s. 348  
     O św. Marcinie (1)
- [335] *Dziękujmy Bogu za Opatrzność Jego* (13) s. 349  
     Do św. Maryi Magdaleny (2)
- [336] *Gdzież mam szukać Jezusa* (28) s. 350
- [337] *Marya Magdalena w świetle się kochała* (27) s. 352  
     O św. Mateuszu (1)
- [338] *Mateuszu Apostole* (7) s. 353  
     O św. Michale (2)
- [339] *Księżę niebieski, święty Michale* (4) s. 354
- [340] *Zawitaj księżu Króla najwyższego* (19) s. 354  
     O św. Mikołaju (1)
- [341] *Otrzyjcie oczy ubogie sieroty* (12) s. 356  
     W dzień św. Młodzianków (1)
- [342] *Witajcie męczeńskie kwiatki* (6) s. 357  
     Do św. Pawła (1)
- [343] *Wśród trosków, nieszczęść kolei* (9) s. 359  
     Do św. Apostołów Piotra i Pawła (17)
- [344] *Jeśli chcesz szukać Patrona* (9) s. 359  
     Do św. Piotra z Alkantary (1)
- [345] *Bogu cześć, chwała za łaski i dary* (6) s. 359  
     O św. Sebastyanie (1)
- [346] *Sebastyanie, męczenniku święty* (6) s. 360  
     O św. Stanisławie, męczenniku i biskupie krakowskim (3)
- [347] **Stanisławie, sławny nasz patronie** (7) s. 361
- [348] *Wielki przed Bogiem klejnocie w koronie* (22) s. 361
- [349] *Witaj święty Stanisławie, Tyś jest nasze kochanie* (26) s. 363  
     Do św. Stanisława Kostki (1)
- [350] *Nowa jutrzeńko kraju północnego* (10) s. 365  
     Do wszystkich świętych (2)
- [351] *Racz być Chryste prześląganym* (7) s. 366
- [352] **Wiecznej szczęśliwości Dawco** (6) s. 366  
     O św. Szczepanie (1)
- [353] *Szczepanie święty, pierwszy męczenniku* (3) s. 367  
     O św. Szymonie z Lipnicy (1)
- [354] *Błogosławiony z Lipnicy Szymonie* (2) s. 367  
     O św. Wawrzyńcu (1)
- [355] *Różo z ogrodu raju rozkosznego* (9) s. 368  
     O św. Wojciechu (1)
- [356] *O Męczenniku chwalebny* (11) s. 368  
     Pieśni przygodne (27)  
     Modlitwa Pańska (1)
- [357] **Ty, Któryś słowem z nocy światło stworzył** (8) s. 369  
     O miłości Boskiej (1)
- [358] *Boże, Kocham Cię* (15) s. 370



- [359] Stwórco nieba, ziemi wielki (10) s. 372  
     Dowierność Bogu (1)  
     O Mądrości Boskiej (1)  
 [360] Mądrości, która z ust Bożych wypływasz (10) s. 373  
     O Wszechmocności (1)  
 [361] *O Ty wszechmocny, co przez lat tysiące* (7) s. 374  
     Ufność w Bogu (2)  
 [362] Wszystka moja nadzieja u Boga mojego (5) s. 375  
 [363] Pójdźcie bracia k'ofierze (9) s. 376  
     Pieśń za panującego (1)  
 [364] *Zachowaj Boże nam Ojca ludu*<sup>56</sup> s. 377  
     Pieśni przed ślubem (2)  
 [365] Oto Boże serc tych dwoje (5) s. 377  
 [366] Stanowicielu małżeństwa (2) s. 377  
     Po ślubie (1)  
 [367] Coś Ty raczył złączyć Boże (3) s. 378  
     Prośba o deszcz (2)  
 [368] Boże Abrahamów, wiekuisty Panie (9) s. 378  
 [369] *Nakłoń uszu Twoich Panie* (4)] s. 379  
     Prośba o pogodę (1)  
 [370] Boże, królu wszechmogący (19) s. 379  
     Podczas suszy (17)  
 [371] *Ciebie Boże lud Twój wzywa* (2) s. 381  
     Na dnie krzyżowe (1)  
 [372] Wielki Boże, patrząc z góry (10) s. 381  
     Podczas głodu (1)  
 [373] U Ciebie Ojczy w żywności brakunku (12) s. 382  
     W każdej potrzebie (1)  
 [374] Zmiłuj się Boże Ojczy nad nami (28)<sup>57</sup> s. 383  
     Pieśń pielgrzymujących (1)  
 [375] *W drogę pokoju wszelkiej szczęśliwości* (2) s. 385  
     W utrapieniu (2)  
 [376] *Głos żałośny zanośmy do tronu wiecznej chwały* (4) s. 385  
 [377] Któż mnie pociesz w biedzie i frasunku (5)<sup>58</sup> s. 386  
     Pieśń zachęcająca do trzeźwości i wstrzemięźliwości (1)  
 [378] *Zrzecmy się, zrzecmy nałogu obmierzłego* (7) s. 386  
     Podczas wojny (2)  
 [379] Boże, do Ciebie wołamy (7) s. 387  
 [380] *Już źródło [sic!] nieszczęść odkryte* (11) s. 388  
     Pieśni o cierpliwości (2)  
 [381] Będę cierpiał, bom zasłużył (6) s. 389  
 [382] Niech się ze mną co chce stanie (15) s. 389  
     Pieśń sieroty (1)  
 [383] *Sierota ja mocny Boże* (9) s. 391  
     Pieśni pogrzebowe (29)<sup>59</sup>  
 [384] *Byłem małym dziecikiem* (4) s. 393  
 [385] Cokolwiek w świecie jest, wszystko marność (11) s. 393  
 [386] Chrystus Pan jest mój żywot, On nagradza hojnie (18) s. 394  
 [387] Dziecię, prędkoś zakończyło bieg żywota twój (4) s. 395  
 [388] *Grzebiąc ludzkie ciało w ziemi* (6) s. 395  
 [389] Jak każdy, który się rodzi (10) s. 396  
 [390] Jeszcze jestem małe dziecko — a już przyszła ma godzina (6) s. 397

<sup>56</sup> W KANCYONALIE 1865 pieśń nie ma numeracji zwrotek.<sup>57</sup> Pieśń ma uwagę dotyczącą melodii: „Nota, jak: Salve Regina, zawitaj Królowo itd.”.<sup>58</sup> W kancjonale tytuł: „Do Pana Jezusa i Maryi w utrapieniu”.<sup>59</sup> W kancjonale odsyłać do pieśni przy Mszy św. żałobnej.

|       |                                                                  |        |
|-------|------------------------------------------------------------------|--------|
| [391] | Już się pielgrzymka skończyła (7)                                | s. 398 |
| [392] | Jużeś więc różo opadła z liścia ogołocona (11)                   | s. 399 |
| [393] | Moje z wami rozestanie, rodzice ukochani (6)                     | s. 400 |
| [394] | Na cmentarzu mieszkać będę (9)                                   | s. 400 |
| [395] | Odpocznij nasz bracie miły, po długim pracowaniu (8)             | s. 401 |
| [396] | O jak fałszywe wszystko na tym nędznym świecie (20)              | s. 402 |
| [397] | <i>Opuszczam matkę, ojca mego</i> (5)                            | s. 403 |
| [398] | O rodzice ukochani (4)                                           | s. 404 |
| [399] | Ostatnią już posługę wyświadczy zmarłemu (2)                     | s. 404 |
| [400] | Oto tu na marach leży czerstwy, rzeźwy młodzieniec (10)          | s. 404 |
| [401] | Otóż wam tu śmierć dowodzi (8)                                   | s. 405 |
| [402] | Panie racz im dać lekkie odpocznienie (5)                        | s. 406 |
| [403] | Pogrzebmyż to ciało w grobie (15)                                | s. 407 |
| [404] | Pójdź duszyczko wyzwolona (6)                                    | s. 408 |
| [405] | Przyjmijcie podziękowanie, rodzice moi mili (6)                  | s. 409 |
| [406] | Przypatrzcie się moi mili (10)                                   | s. 409 |
| [407] | Przy tym brata naszego żalosnym pogrzebie (3)                    | s. 410 |
| [408] | Serdecznie oczekiwam końca szczęśliwego (8)                      | s. 411 |
| [409] | Wszystko twardym snem znużone (6)                                | s. 412 |
| [410] | <i>Wychodź, ustępuj z domu</i> (7) <sup>60</sup>                 | s. 413 |
| [411] | Żegnam was mili rodzice (5)                                      | s. 413 |
| [412] | Zmarły człowiecze, z tobą się żegnamy (4)                        | s. 414 |
|       | Pieśni za dusze zmarłych (7)                                     |        |
| [413] | Ach Ojciec pełen litości (7)                                     | s. 415 |
| [414] | Dusze k'nam wołają (11)                                          | s. 415 |
| [415] | Dzień on dzień gniewu Pańskiego (11)                             | s. 417 |
| [416] | Przez czyszcowe [sic!] upalenia (6)                              | s. 417 |
| [417] | Więzień w czyszc [sic!] zatrzymany (12)                          | s. 418 |
| [418] | Wspomnij sobie o Marya (4)                                       | s. 419 |
| [419] | Wszyscy musimy umierać (12) <sup>61</sup>                        | s. 419 |
|       | O sędzie Pańskim (1)                                             |        |
| [420] | Na głos trąby anielskiej w dzień sądu strasznego (13)            | s. 421 |
|       | Pieśń o ostatecznych rzeczach (4)                                |        |
| [421] | <i>Ach nieszczęśliwy, do czego przychodzę</i> (14) <sup>62</sup> | s. 422 |
| [422] | <i>Brzmi w sercu trwoga</i> (11) <sup>63</sup>                   | s. 424 |
| [423] | <i>Niepróżność Boga grzesznika znieważał</i> (10)                | s. 425 |
| [424] | <i>Wiara i pismo o tem upewniają</i> (6)                         | s. 426 |
|       | Pieśń podczas komunii św. (dzieci) (1) <sup>64</sup>             |        |
| [425] | <i>Nie jestem godzien, o Panie</i> (3 nlb)                       | s. 614 |
|       | Litanie (30)                                                     |        |
| [426] | — <i>skruszonego serca za grzechy</i>                            | s. 590 |
| [427] | — <i>do św. Franciszka Ksawerego</i>                             | s. 624 |
| [428] | — <i>o św. Barbarze, pannie i męczennicze</i>                    | s. 628 |
| [429] | — <i>o niepokalanym poczęciu Najśw. Panny Maryi</i>              | s. 634 |
| [430] | — <i>o najśłodszym Imieniu Jezus</i>                             | s. 691 |
| [431] | — <i>o męce Pańskiej</i>                                         | s. 736 |
| [432] | — <i>o krzyżu świętym</i>                                        | s. 744 |
| [433] | — <i>o Opatrzności Boskiej</i>                                   | s. 751 |
| [434] | — <i>o najświętszej Maryi Pannie bolesnej</i>                    | s. 756 |

<sup>60</sup> Pieśń tę śpiewano w Skoczowie i okolicy. Zob. K. To m a l a, *Zwyczaj religijne na tle pobożności wiernych dekanatów powiatu cieszyńskiego*, Cieszyn 1974, s. 26 [maszynopis pracy proboszczowskiej].

<sup>61</sup> W kancjonaie objaśnienie: „Rozmyślanie nad marnościami świata”.

<sup>62</sup> W śpiewniku uwaga: „Lament duszy nieszczęśliwej”.

<sup>63</sup> W zbiorze uwaga: „Pieśń o wieczności”.

<sup>64</sup> Pieśń ta znajduje się w ramach nabożeństwa I Komunii św. dzieci.

|                                                   |                                                             |         |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------|
| [435]                                             | — o św. <i>Kazimierzu królewiczu</i>                        | s. 761  |
| [436]                                             | — <b>do św. Józefa</b>                                      | s. 767  |
| [437]                                             | — o św. <i>Janie Nepomucenie</i>                            | s. 799  |
| [438]                                             | — o Duchu świętym                                           | s. 807  |
| [439]                                             | — <b>do Trójcy przenaświętszej</b>                          | s. 819  |
| [440]                                             | — o najświętszym Sakramencie                                | s. 827  |
| [441]                                             | — do najśłodszego Serca Jezusowego                          | s. 832  |
| [442]                                             | — o przeczystym sercu najśw. Panny Maryi                    | s. 835  |
| [443]                                             | — <i>do św. Antoniego z Padwy</i>                           | s. 839  |
| [444]                                             | — <i>o św. Piotrze Apostole</i> <sup>65</sup>               | s. 846  |
| [445]                                             | — <b>do najśw. Maryi Panny Szkaplerza św.</b>               | s. 864  |
| [446]                                             | — o św. <i>Annie</i>                                        | s. 870  |
| [447]                                             | — <i>o św. Ignacym Lojoli</i>                               | s. 873  |
| [448]                                             | — <i>o przemienieniu Pańskim</i>                            | s. 883  |
| [449]                                             | — o najśw. <i>Maryi Pannie</i>                              | s. 899  |
| [450]                                             | — <i>o św. Michale archaniele</i>                           | s. 910  |
| [451]                                             | — do św. aniołów stróżów                                    | s. 945  |
| [452]                                             | — do wszystkich świętych                                    | s. 959  |
| [453]                                             | — za umarłych                                               | s. 973  |
| [454]                                             | — o szczęśliwą śmierć                                       | s. 1023 |
| [455]                                             | — za osobę konającą                                         | s. 1036 |
| Godzinki (5)                                      |                                                             |         |
| [456]                                             | — o niepokalanym poczęciu najśw. Panny Maryi                | s. 641  |
| [457]                                             | — o męce Pańskiej                                           | s. 739  |
| [458]                                             | — o Opatrzności Boskiej                                     | s. 747  |
| [459]                                             | — <b>o przemienieniu Pańskim</b>                            | s. 878  |
| [460]                                             | — <b>o aniołach stróżach</b>                                | s. 948  |
| Różańce (2)                                       |                                                             |         |
| [461]                                             | — o najśw. <i>Maryi Pannie</i>                              | s. 499  |
| [462]                                             | — o najśłodszym Imieniu Jezus                               | s. 677  |
| Koronki (4)                                       |                                                             |         |
| [463]                                             | — do Trójcy Przenaświętszej                                 | s. 814  |
| [464]                                             | — <b>do najśw. Maryi Panny Szkaplerza św.</b>               | s. 857  |
| [465]                                             | — <i>o św. Annie</i>                                        | s. 872  |
| [466]                                             | — <b>za dusze wiernych zmarłych</b>                         | s. 1040 |
| Nieszpory (18) <sup>66</sup>                      |                                                             |         |
| [467]                                             | — niedzielne + II                                           | s. 515  |
| [468]                                             | — w każdą uroczystość do Najśw. <i>Maryi Panny</i> + II     | s. 525  |
| [469]                                             | — na święta Bożego Narodzenia + II                          | s. 528  |
| [470]                                             | — <b>na Nowy Rok</b>                                        | s. 532  |
| [471]                                             | — na Trzech Króli                                           | s. 532  |
| [472]                                             | — Wielkanocne                                               | s. 534  |
| [473]                                             | — <b>na Wniebowstąpienie Pańskie</b>                        | s. 536  |
| [474]                                             | — na Zielone Święta                                         | s. 537  |
| [475]                                             | — <b>na uroczystość Trójcy św.</b>                          | s. 538  |
| [476]                                             | — na oktawę Bożego Ciała + II                               | s. 539  |
| [477]                                             | — <i>na święto Antoniego Paduańskiego</i>                   | s. 542  |
| [478]                                             | — <i>na Najśw. Pannę Anielską i na poświęcenie kościoła</i> | s. 542  |
| [479]                                             | — <i>na wszystkich świętych</i>                             | s. 543  |
| [480]                                             | — <i>na św. Michała [sic!]</i>                              | s. 544  |
| Nieszpory w ogólności o śś. Pańskich (De commune) |                                                             |         |
| [481]                                             | — <i>na święto Apostoła</i>                                 | s. 544  |

<sup>65</sup> KANCYONAŁ 1865 podaje autora litanii — Andrzeja Kłagiewicza, biskupa wileńskiego.

<sup>66</sup> Cztery nieszpory mają w „Dodatku” drugą wersję tłumaczenia psalmów. W naszym zestawieniu zaznaczono je znakami „+ II”.

|       |                                                                         |                        |
|-------|-------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| [482] | — <i>na św. Męczennika</i>                                              | s. 548                 |
| [483] | — <i>na św. Wyznawcę</i>                                                | s. 549                 |
| [484] | — <i>o św. Pannie (Magnificat)</i> <sup>67</sup>                        | s. 551                 |
|       | — <b>Uwielbiaj duszo moja sławę Pana swego</b>                          | s. 519                 |
|       | — <b>Wielbij duszo moja Pana, któraś od Niego wybrana</b>               | s. 520                 |
|       | — Wielbij, wielbij duszo moja                                           | s. 521, 9D             |
|       | — Wielbij duszo moja Pana, i rozradował się duch mój                    | s. 8D                  |
|       | (Antyfony do Matki Boskiej)                                             |                        |
|       | — Matko Odkupiciela z niewiast najślawniejsza                           | s. 522                 |
|       | — Bądź pozdrowiona Królowo niebieska <sup>68</sup>                      | s. 522                 |
|       | — <b>Ciesz się Królowa Anielska</b> <sup>69</sup>                       | s. 524                 |
|       | — Salve Regina! Zawitaj Królowa <sup>70</sup>                           | s. 524                 |
|       | Psalm <sup>71</sup>                                                     |                        |
| [485] | Psalm 6                                                                 | s. 584                 |
| [486] | Psalm 24                                                                | s. 1045                |
| [487] | Psalm 31                                                                | s. 585                 |
| [488] | Psalm 37                                                                | s. 585                 |
| [489] | Psalm 50                                                                | s. 587, 1044           |
| [490] | Psalm 66                                                                | s. 1045                |
| [491] | Psalm 69 <sup>72</sup>                                                  | s. 515, 963            |
| [492] | Psalm 94                                                                | s. 652                 |
| [493] | Psalm 101                                                               | s. 588                 |
| [494] | Psalm 102                                                               | s. 582                 |
|       | Psalm 109                                                               | s. 516, 1D             |
|       | Psalm 110                                                               | s. 517, 2D             |
|       | Psalm 111                                                               | s. 517, 545, 3D        |
|       | Psalm 112                                                               | s. 518, 4D             |
|       | Psalm 113                                                               | s. 533, 5D             |
|       | Psalm 115                                                               | s. 548, 15D            |
|       | Psalm 116                                                               | s. 518, 7D             |
|       | Psalm 121                                                               | s. 525, 10D            |
|       | Psalm 126                                                               | s. 526, 11D            |
|       | Psalm 127                                                               | s. 16 D                |
|       | Psalm 129                                                               | s. 529, 589, 1044, 12D |
|       | Psalm 131                                                               | s. 530, 13D            |
|       | Psalm 138                                                               | s. 545                 |
| [495] | Psalm 142                                                               | s. 589                 |
|       | Psalm 147                                                               | s. 527, 11D            |
|       | (Inne)                                                                  |                        |
| [496] | Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi                                    | s. 439                 |
| [497] | Nabożeństwo przy Jutrzni Bożego Narodzenia                              | s. 652                 |
|       | Droga Krzyżowa (2)                                                      |                        |
| [498] | O Aniołowie pokój kochający                                             | s. 708                 |
| [499] | Rozmyślajmy dziś, wierni chrześciane, na śmierć okrutną Jezusa skazanie | s. 712                 |

<sup>67</sup> Literą „D” określono „Dodatek” w KANCYONALE 1965. Cyfra oznacza stronę w „Dodatku”.

<sup>68</sup> W kancjonale znajduje się uwaga dotycząca melodii: „jak Serdeczna Matko”. Zamieszczono tylko jedną zwrotkę i odsyłacz.

<sup>69</sup> W kancjonale znajduje się uwaga dotycząca melodii: „Wesoły nam dzień dziś nastał”.

<sup>70</sup> Podano tylko jedną zwrotkę i odsyłacz.

<sup>71</sup> Psalmi występujące już w nieszpórach podaliśmy bez numeracji bieżącej. Podobnie jak w przypadku *Magnificat* literą „D” określono „Dodatek” w KANCYONALE 1865. Cyfra oznacza stronę w „Dodatku”.

<sup>72</sup> Na s. 963 psalm ten pomyłkowo oznaczono jako ps. 92.

(Pasyjne — 2)<sup>73</sup>

[500] Zawitaj Ukrzyżowany

s. 728

[501] Ty, któryś gorzko na krzyżu umierał

s. 729

[502] Gorzkie żale

s. 729

---

<sup>73</sup> Pieśni nr 500 i 501 wydrukowano bez numeracji zwrotek.